

Врз основа на член 18 став 1 алинеја 8, член 20 став 1 алинеја 11 и член 89 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија” бр. 184/13, 13/14, 44/14, 101/14 и 132/14), а во врска со член 15 став 1 алинеја 7 и член 39 став 1 алинеја 11 од Деловникот за работа на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги бр. 01-4351/1 од 29.08.2014 година, и во согласност со Заклучокот на Советот на Агенцијата бр. 02-1783/2 од 12.03.2015 година, Советот на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, на 10-та седница одржана на 12.03.2015 година, донесе

УПАТСТВО ЗА ПРАВОТО НА КРАТКО ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА НАСТАНИ ЗА КОИ СЕ СТЕКНАТИ ЕКСКЛУЗИВНИ ПРАВА ЗА ЕМИТУВАЊЕ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет

1. Со ова Упатство се уредува правото на кратко известување за настани за кои постои висок интерес кај јавноста, а за кои ексклузивни права за емитување има/ат стекнато радиодифузер/и од Република Македонија, и се утврдуваат начините за пристап до сигналот на тој радиодифузер/и, односно за обезбедување снимки од настанот.

Цели

2. Целта на ова Упатство е да обезбеди примена на одредбите од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги за остварување на правото на кратко известување, за да не биде повредено правото на јавноста да биде информирана за настаните за кои постои висок интерес, поради тоа што радиодифузер има ексклузивни права за емитување или реемитување на таков настан.

Поимник

Поимите употребени во ова Упатство го имаат следново значење

3. *Кратко известување* се кратки звучни и/или видео секвенци за настани важни за јавноста за да и се овозможи на публиката на секундарниот радиодифузер во дадена земја да има доволен преглед на суштинските аспекти од настанот за кој одреден радиодифузер има ексклузивни права.

Намената на кратките известувања е да бидат вклучени во вестите со редовен термин на секундарните радиодифузери, но ова не го спречува примарниот радиодифузер да користи кратки известувања во сопствените програми или да ги употреби на друг начин по сопствен избор.

4. *Настан за кој постои висок интерес кај јавноста* е кој било настан, без оглед дали е организиран или не, за кој примарен радиодифузер има стекнато ексклузивни права за телевизиско емитување и кој, според мислењето на еден или повеќе радиодифузери од земјата на примарниот радиодифузер или од други земји, е од особен интерес за нивната публика.

5. *Примарен радиодифузер* е радиодифузерот што има ексклузивни права за емитување настан за кој постои висок интерес кај јавноста.
Може да има повеќе од еден примарен радиодифузер (на пример, кога неколку радиодифузери дејствуваат како асоцијација за да стекнат ексклузивни права за спортски настани).
6. *Секундарен радиодифузер* е кој било радиодифузер (од земјата на примарниот радиодифузер или од друга земја) што сака да обезбеди информации преку кратко известување за настан за кој постои висок интерес кај јавноста, а за кој друг радиодифузер има ексклузивни права.
7. *Ексклузивни права* се права кои еден радиодифузер договорно ги стекнал од организаторот на настанот, од сопственикот на објектите каде што се одржува настанот, од авторите и/или од другите иматели на права, со цел ексклузивно да го емитува настанот за дадено географско подрачје.
8. *Организиран настан за кој постои висок интерес кај јавноста* е кој било спортски, културен, општествен, политички и сл. настан кој е резултат на одлуката на организатор и кој е организиран од правни или физички лица. Во случаи кога пристапот на јавноста до објектот во кој се одржува настанот е забранет или ограничен (на пример, за одредени големи културни или општествени настани), нивното емитување преку телевизија може да биде дотолку позначајно. Во вакви случаи, остварувањето на ексклузивните права може да има големи последици врз правото на јавноста на пристап до информации.
9. *Неорганизиран настан за кој постои висок интерес кај јавноста* е актуелен настан, какви што се оние за кои обично се известува во вести и во дневно-информативни програми (на пример, несреќа, природна катастрофа, оружен конфликт). Во најголем број случаи, кој било радиодифузер може да информира за ваков настан бидејќи пристапот е слободен (на пример, истекување нафта во море). Во некои случаи, пристапот до неорганизиран настан за кои постои висок интерес е ограничен, затоа што сопственикот на објектот одлучил така (на пример, управата на рудник може да одлучи да го забрани пристапот на повеќе од еден радиодифузер до местото на рударската несреќа). До вакво ограничување може да дојде и како резултат на одлука на властите донесена поради безбедносни причини (на пример, дозволено е само еден радиодифузер да придружува спасувачка екипа), или на предизвикувачот на настанот (на пример, киднаперите на авион дозволуваат само еден радиодифузер да влезе во леталото за време на слетување поради технички причини).

Услови за остварување на правото на информирање на јавноста

10. Со цел да и се овозможи на јавноста да го оствари своето право на информирање, сопственичкото право на примарниот радиодифузер треба да биде предмет на ограничувања што се во согласност со условите поставени подолу.

II. ОПШТИ ПРИНЦИПИ

Начини за пристап до преносниот сигнал

11. Секундарниот радиодифузер има право на пристап до настаните за кои постои висок интерес кај јавноста под фер, разумни и недискриминирачки услови.

12. Секундарниот радиодифузер може да пристапи до настанот за кој постои висок интерес кај јавноста на два начина:
- Снимајќи го сигналот на примарниот радиодифузер со цел да подготви кратко известување и/или
 - Преку пристап до местото на одржување на настанот со цел да подготви кратко известување.

Подготвување кратко известување

13. Секој радиодифузер има право, под еднакви услови, да обезбеди информации за настан за кој постои висок интерес кај јавноста преку кратко известување, во согласност со договорот со примарниот радиодифузер.
14. Секундарниот радиодифузер има право на слободен избор на кратки исечоци од преносниот сигнал на примарниот радиодифузер, со тоа што треба најмалку да го означи нивниот извор.
15. Кога организиран настан за кој постои висок интерес кај јавноста се организира во делови, секој посебен дел се смета за посебен настан.
16. Ако организираниот настан трае неколку дена, секундарниот радиодифузер има право секој ден да емитува најмалку по едно кратко известување.
17. Краткото известување може да трае најмногу до 90 секунди.

Користење на краткото известување

18. Краткото известување подготвено од секундарниот радиодифузер може да биде користено само од тој радиодифузер и емитувано само во рамките на информативните програми со редовен термин (вести и спортски вести).
19. Секундарниот радиодифузер не смее да прави цела програма или голем дел од таква програма преку кратки известувања за поврзана серија на настани и на тој начин да произведе актуелно-информативни програми.
20. Секундарниот радиодифузер не смее да го емитува краткото известување за организиран настан за кој постои висок интерес кај јавноста, пред примарниот радиодифузер да ја емитува главната снимка од настанот за кој ги поседува правата.
- Ова главно емитување треба да се реализира, најдоцна, во првиот ударен термин по секоја поединечна целина на настанот важен за јавноста.
21. Краткото известување треба јасно да го наведе името и/или да го вметне логото на примарниот радиодифузер, како извор на материјалот, во случаите кога краткото известување е подготвено од сигналот на примарниот радиодифузер.
22. Краткото известување што веќе било емитувано не треба повторно да се користи, освен ако има директна врска меѓу неговата содржина и друг актуелен настан.
23. Свкупниот оригинален програмски материјал (снимката од сигналот или од местото на настанот) што го поседува секундарниот радиодифузер, а го искористил за подготвување

кратко известување, треба да се уништи по подготвувањето на известувањето, за што треба да биде известен и примарниот радиодифузер.

Финансиски услови

24. Примарниот радиодифузер не треба да му наплати на секундарниот радиодифузер за краткото известување, освен доколку меѓусебно не се договорат поинаку.
25. Од секундарниот радиодифузер не смее да се бара финансиски надоместок за чинењето на правата за телевизиско емитување.
26. Ако на секундарниот радиодифузер му е дозволен пристап до местото на настанот, организаторот на настанот или сопственикот на објектот треба да има можност да му наплати за сите неопходни трошоци што се појавиле дополнително.

III. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

27. Со влегувањето во сила на ова Упатство престанува да важи Упатството за правото на кратко известување за настани за кои се стекнати ексклузивни права за емитување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 133/06).
28. Ова Упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавување во “Службен весник на Република Македонија”.

**Агенција за аудио и
аудиовизуелни медиумски услуги**

Претседател на Советот

Лазо ПЕТРУШЕВСКИ, с.р.

Бр. 01-1873/1
12.03.2015 година
С к о п ј е